

▶ Pohjois-Karjala
2/2005

PK-YRITYSBAROMETRI

 Pohjois-Karjalan Yrittäjät

 FINNVERA

Esipuhe

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa ja sen kehitystä kuvaavaa Pk-yritysbarometria kaksi kertaa vuodessa valtakunnallisena raporttina ja alueellisina raporteina. Valta-kunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna.

Syksyn 2005 Pk-yritysbarometri perustuu noin 3400 pk-yrityksen vastauksiin ja heijastaa siten kattavasti pk-yritysten käsityksiä yritysten kehitysnäkymistä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Barometrin ennustekyky on ollut varsin hyvä.

Tässä syksyn 2005 alueellisessa raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän vuoden aikana, yrityksen kehittämistarpeita ja elinkeinoilmastoa. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitustarpeisiin vaikuttavia tekijöitä, kuten investointeja, yritysten kasvuhakuisuutta, odotettavissa olevia omistusjärjestelyjä ja maksuhäiriöitä.

Helsingissä 13.10.2005

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät ry

Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
JOHDANTO.....	3
AINEISTO.....	4
TUTKIMUSTULOKSET	6
1 Pohjois-Karjalan ja koko maan yritykset.....	6
2 Yritykset ja työllisyys.....	7
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät	7
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät	8
3.1 Yleiset suhdannenäkymät	8
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin	9
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet	10
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	11
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet	13
7 Elinkeinoilmasto	14
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus	16
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	17
10 Pk-yritysten investoinnit.....	18
11 Pk-yritysten rahoitus	19
12 Pk-yritysten verkostoituminen.....	22
 Finnveran yhteystiedot	
Suomen Yrittäjien yhteystiedot	

TIIVISTELMÄ

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana niin Pohjois-Karjalassa kuin koko maassa. Pohjois-Karjalassa toimivista pk-yrityksistä noin kaksi viidestä (37%) ennakoivat suhdannenäkymien paranevan ja 9 prosenttia pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden heikkenevän lähimmän vuoden aikana. Saldoluvun mukaan alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat hieman heikompaa tasoa kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Viime kevään tilanteeseen verrattuna ovat Pohjois-Karjalassa toimivien pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät samaa tasoa. Koko maassa pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat niin ikään samaa tasoa kuin keväällä 2005.

Koko maan ja Pohjois-Karjalan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisia. Viennin arvon sekä vakavaraisuuden suhteen ovat alueen pk-yritysten suhdannenäkymät hieman paremmat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Sen sijaan tuonnin arvon osalta ovat alueen suhdannenäkymät hieman heikommät kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Tuotantokustannusten kasvua ennakoivat saldoluvun mukaan suurempi osuus Pohjois-Karjalan kuin koko maan pk-yrityksistä. Pohjois-Karjalassa toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella heikempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Pohjois-Karjalassa hieman paremmat kuin keväällä 2005. Valtakunnallisesti henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat hieman paremmat kuin edellisessä kyselyssä.

Pohjois-Karjalassa pk-yritysten kehittämisen suurimpana esteenä on kireä kilpailutilanne. Muita kehittämisen kannalta tärkeitä esteitä ovat yleinen suhdanne- /maailmantilanne, ammattitaitoisen työvoiman saatavuus sekä muut resurssitekijät, kuten esimerkiksi raaka-aineet. Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 3 prosentilla Pohjois-Karjalan pk-yrityksistä. Rahoituksen saatavuus on pahimpana esteenä 1 prosentilla ja rahoituksen hinta 2 prosentilla pk-yrityksistä. Pohjois-Karjalassa toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen hieman pienemmäksi kehittämisen esteeksi kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin.

Koko maan pk-yritykset ilmoittavat investoivansa kaikkiaan 11,9 prosenttia ja Pohjois-Karjalan pk-yritykset 10,6 prosenttia liikevaihdostaan seuraavan 12 kuukauden aikana. Eniten Pohjois-Karjalan pk-yritykset investoivat koneisiin ja laitteisiin.

Pohjois-Karjalassa toimivista pk-yrityksistä 24 prosenttia on ottanut ulkopuolista rahoitusta kuluneen vuoden aikana. Koko maan pk-yritysten keskuudessa ulkopuolista rahoitusta on hankkinut 31 prosenttia. Useimmiten alueen yritykset ovat hankkineet rahoitusta kone- ja laiteinvestointeihin sekä käyttöpääomaksi. Pohjois-Karjalan pk-yrityksistä 74 prosenttia on hankkinut ulkopuolisen rahoituksen pankista, 25 prosenttia Finnverasta ja 6 prosenttia pääomasijoittajilta.

Alueella toimivista pk-yrityksistä 16 prosenttia tarvitsee ulkopuolista rahoitusta yrityksen kasvua varten. Koko maassa vastaava luku on 15 prosenttia. Kasvun rahoitusta Pohjois-Karjalan pk-yritykset aikovat hankkia yleisimmin Finnverasta (33%) ja pankista (27%). Kasvua varten ulkopuolisen rahoituksen hankkimista suunnittelevista pk-yrityksistä hankaluuksia rahoituksen järjestämisessä odottaa noin joka kolmas pk-yritys Pohjois-Karjalassa ja noin joka kuudes yritys koko maassa.

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten suhdannenäkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Tutkimuksen on tehnyt Tietoykkönen Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta elokuussa 2005.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Helsinki Media Oy:n ja Tilastokeskuksen ylläpitämiä yritysrekistereitä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala ja sijainti. Otoskoko on 3402 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty henkilökohtaisin haastatteluin 25.7.-26.8.2005. Haastattelut on tehty puhelimitse tietokoneohjattua puhelinhaastattelujärjestelmää käyttäen. Haastattelutyön ovat tehneet Tietoykkönen Oy:n erityisesti tehtävänsä koulutetut tutkimushaastattelijat. Raportin luvussa 'Aineisto' on esitetty taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä Pohjois-Karjalan osalta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Tietoykkösessä toimitusjohtaja Lasse Luoma, Suomen Yrittäjissä pääekonomisti Jarkko Soikkeli ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

- 1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 5 olevan kartan mukaista aluejakoa. Joissain raporteissa on lisäksi käytetty Suomen Yrittäjien aluejakoa (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja Keski-Pohjanmaa).**
- 2) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.
Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39%, huononee 9% $\Rightarrow$ saldoluku = + 30%**

AINEISTO

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoä käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

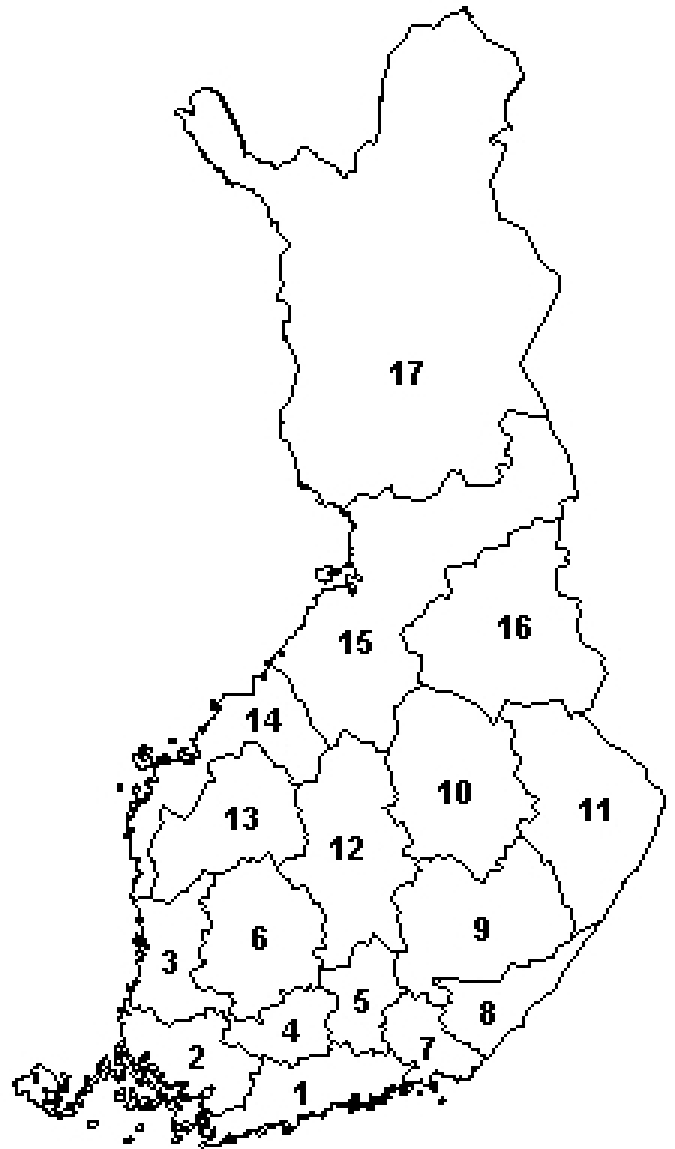
TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:

PK-YRITYSBAROMETRI 2/2005
- Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	POHJOIS-KARJALA	110	100%
POHJOIS-KARJALA	Outokumpu	13	12%
	Joensuu	33	30%
	Ilomantsi	10	9%
	Keski-Karjala	28	25%
	Pielisen-Karjala	26	24%
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: 15-37)	25	23%
	Rakentaminen (TOL: 45)	20	18%
	Kauppa (TOL: 50-52)	24	22%
	Palvelut (TOL: 55,60-63,70-74,92-93)	41	37%
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	67	61%
	5 - 9 henkilöä	24	22%
	10 - 19 henkilöä	11	10%
	20 - 49 henkilöä	4	4%
	50 + henkilöä	4	4%
LIIKEVAIHTO VUONNA 2004	Alle 0,20 milj. euroa	31	28%
	0,20 - 0,49 milj. euroa	20	18%
	0,50 - 1,49 milj. euroa	21	19%
	1,50 + milj. euroa	16	15%
	Ei vastausta	22	20%
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	1	1%
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	59	54%
	Pyrkii säilyttämään asemansa	32	29%
	Ei kasvutavoitteita	17	15%
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	1	1%
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	90	82%
	Kyllä	20	18%
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1995	71	65%
	1996 - 2000	17	15%
	2001 - 2005	22	20%
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	74	67%
	Palkattu toimitusjohtaja	21	19%
	Muut	15	14%

PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO

1. Uusimaa, erilliset raportit:
  - Helsinki
  - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
  - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Pohjois-Pohjanmaa
16. Kainuu
17. Lappi

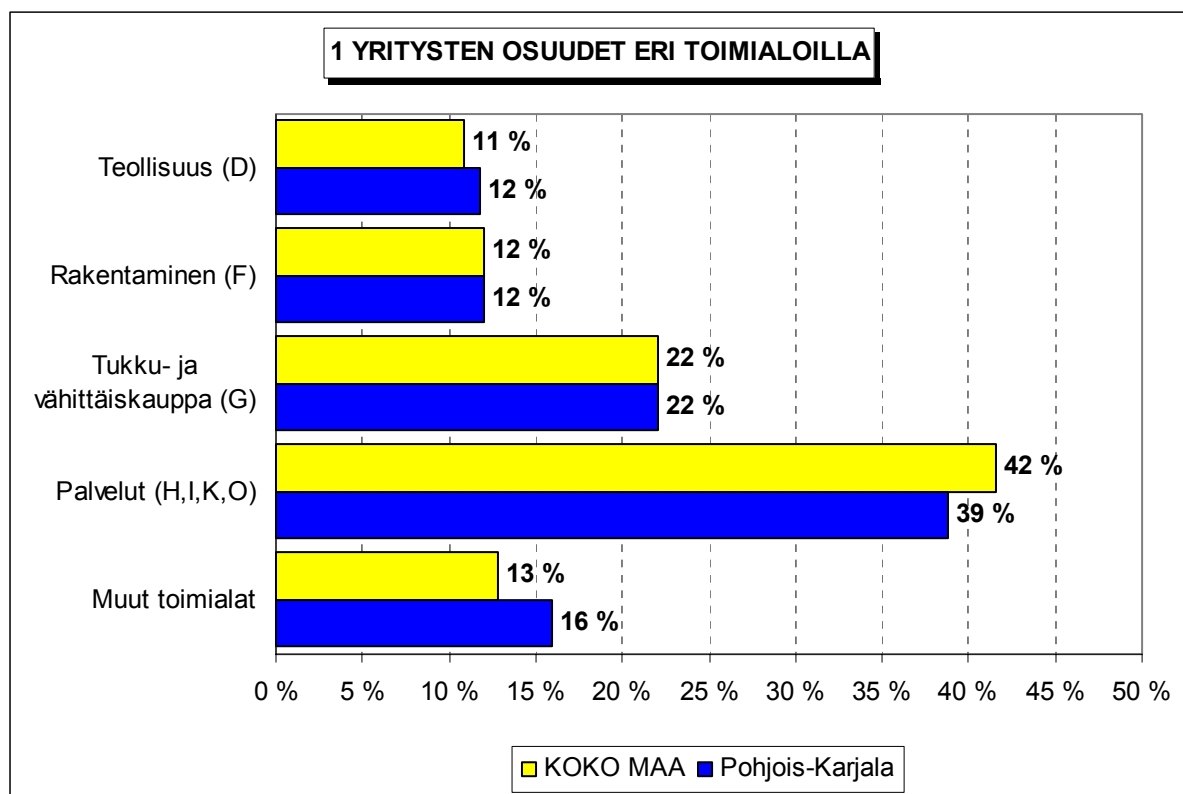
Lisäksi Suomen Yrittäjien Keski-Pohjanmaan alueelle oma raportti

TUTKIMUSTULOKSET

1 Pohjois-Karjalan ja koko maan yritykset

Suomessa oli vuonna 2003 noin 228400 yritystä. Näistä yrityksistä 6300¹ toimi Pohjois-Karjalassa. Pohjois-Karjalassa on palvelualojen yrityksiä suhteellisesti vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Teollisuudessa, rakennusalaalla ja tukku- ja vähittäiskaupan alalla toimivien yritysten suhteelliset osuudet ovat Pohjois-Karjalassa lähellä koko maan yritysjakautumaa.

Toimialan nimen jäljessä on sulussa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialakoodi.

¹ Yritystiedot, lähde: Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri. Yritysmäärä on arvioitu Tilastokeskuksen alueellisten toimipaikkatietojen perusteella. Alueen yritysmääränä on käytetty lukua, joka on saatu kertomalla alueen toimipaikkojen määrä koko maan yritysten lukumäärän ja toimipaikkojen lukumäärän suhteella.

2 Yritykset ja työllisyys

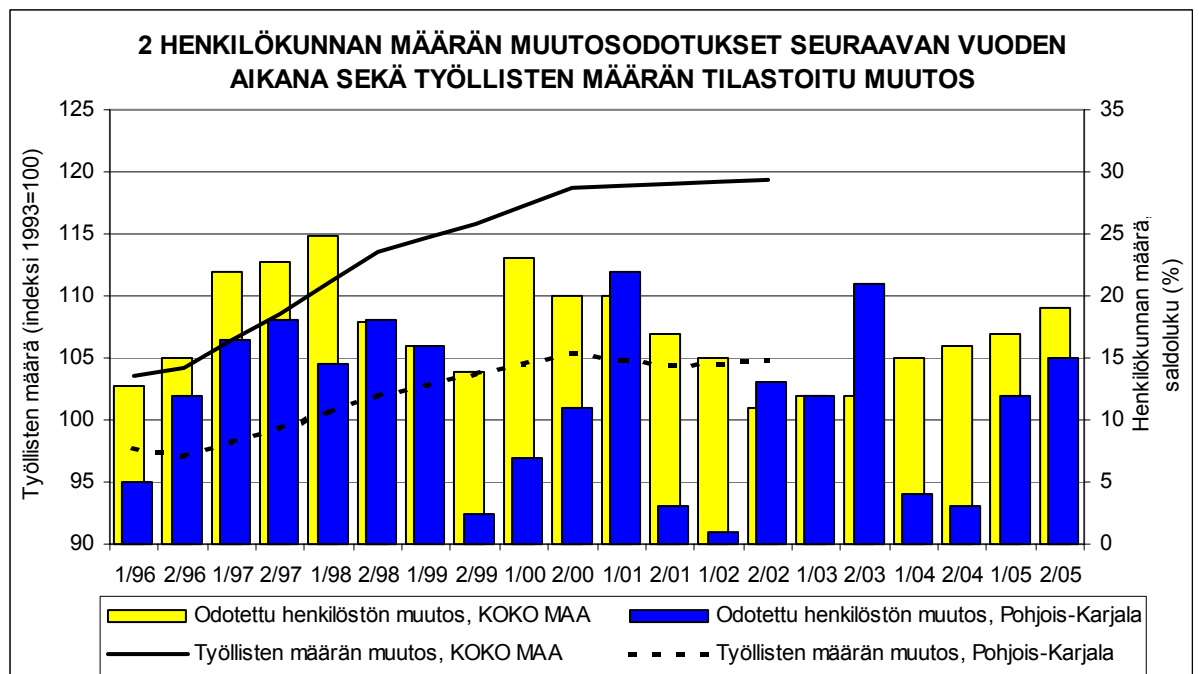
Pohjois-Karjalassa olevissa yritysten toimipaikoissa työskenteli vuonna 2002 noin 29400 henkilöä². Työttömyysaste oli Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun (4. neljännes, 2004) mukaan koko maassa 7,9 % ja Pohjois-Karjalassa 12,6 %.

Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	23	73	4	19
Pohjois-Karjala	21	73	6	15

Pohjois-Karjalassa toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella heikompi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Pohjois-Karjalassa hieman paremmat kuin keväällä 2005 (saldoluku +12%). Valtakunnallisesti henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat hieman paremmat kuin edellisessä kyselyssä, sillä keväällä 2005 henkilökunnan määrän saldoluku oli koko maassa +17 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Pohjois-Karjalan työllisten määrää (indeksi 1993=100) ja Pohjois-Karjalan pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana³. Tuorein käytettävissä oleva tieto on Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastosta vuodelta 2002.

² Lähde: Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri

³ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana. Kuvioon on laskettu henkilökunnan suhdannenäkymien saldoluut jaksoilta 1/96-2/99 kahden jakson keskiarvona. Koko maan henkilökunnan määrän suhdannenäkymien saldoluut jaksoilta 1/94-2/99 ovat Suomen Yrittäjien Yrittäjäbarometrissa.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

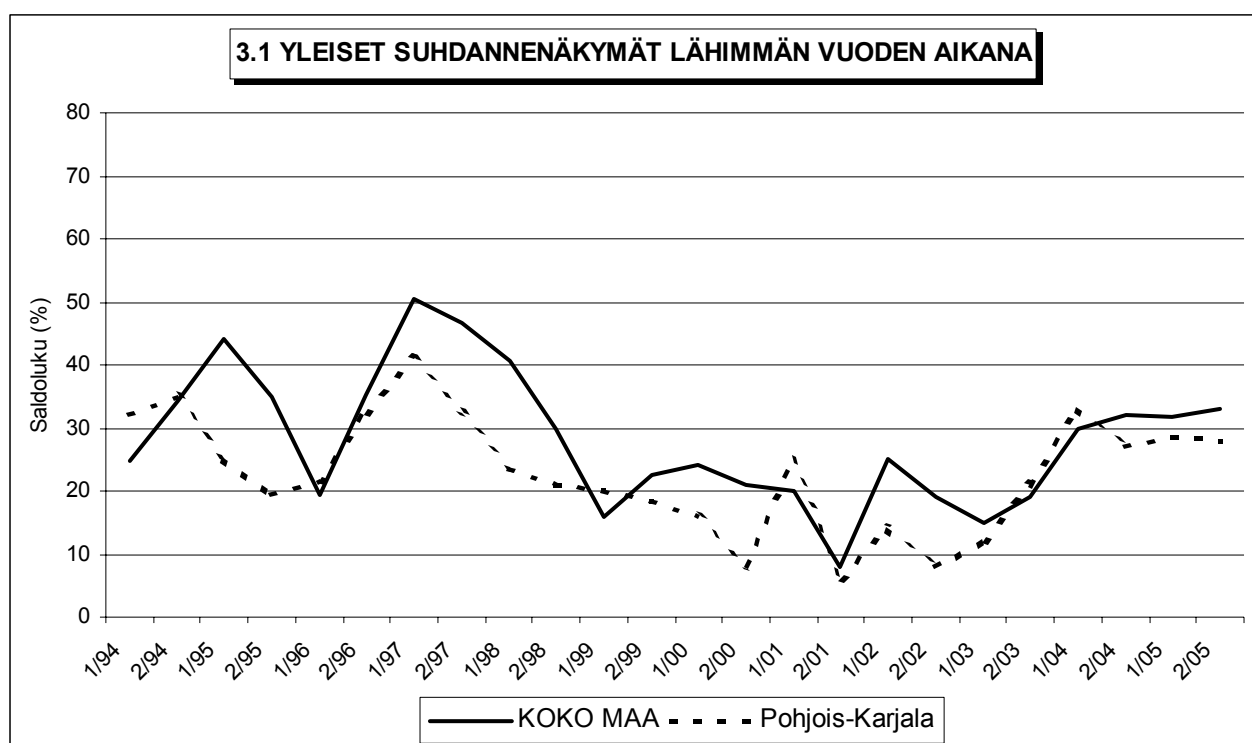
3.1 Yleiset suhdannenäkymät

Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee %	Pysyy ennallaan %	Huononee %	Saldoluku %
KOKO MAA	40	53	7	33
Pohjois-Karjala	37	54	9	28

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana niin Pohjois-Karjalassa kuin koko maassa. Pohjois-Karjalassa toimivista pk-yrityksistä noin kaksi viidestä (37%) ennakoivat suhdannenäkymien paranevan ja 9 prosenttia pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden heikkenevän lähimmän vuoden aikana. Saldoluvun mukaan alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat hieman heikompaa tasoa kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 1/94 lähtien. Viime kevään tilanteeseen verrattuna ovat Pohjois-Karjalassa toimivien pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät samaa tasoa. Koko maassa pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat niin ikään samaa tasoa kuin keväällä 2005.

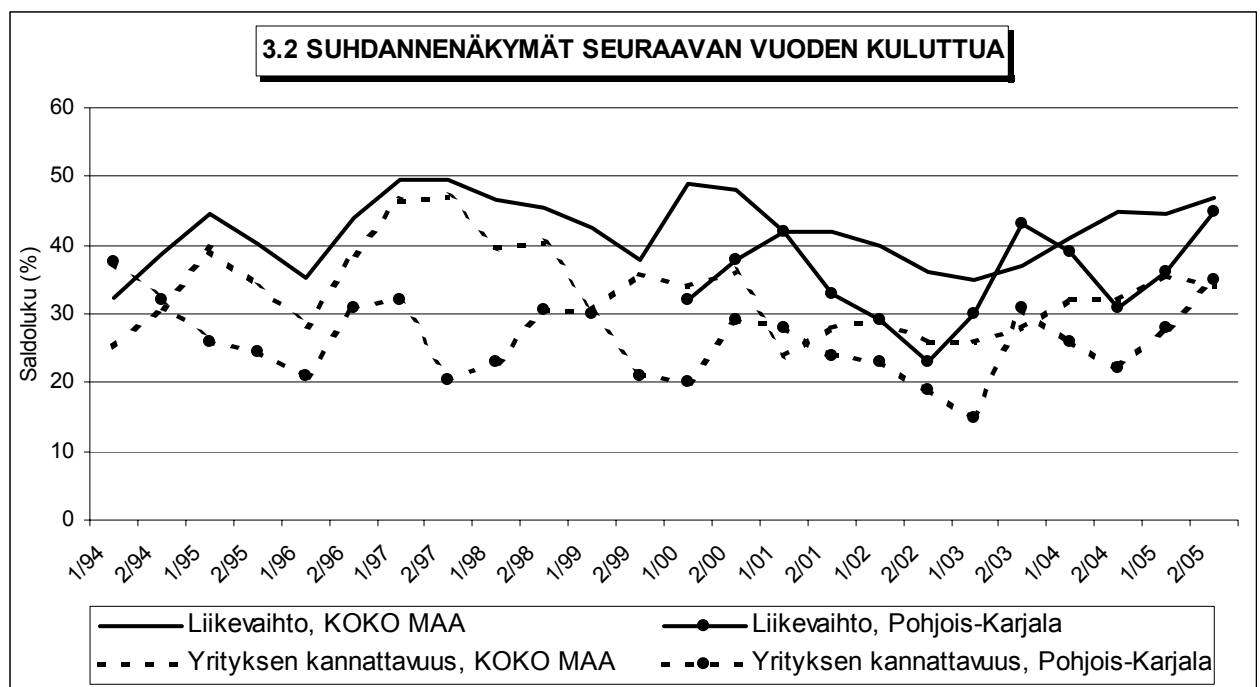
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Tuotekehityspanostukset	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotantokustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vakavaraisuus
KOKO MAA								
Suurempi	55	23	24	10	11	41	42	41
Yhtä suuri	37	66	73	89	88	53	49	56
Pienempi	8	10	3	1	1	6	8	3
Saldoluku (%)	47	13	21	9	10	35	34	38
Pohjois-Karjala								
Suurempi	55	25	26	14	5	46	43	49
Yhtä suuri	36	65	71	86	95	48	48	49
Pienempi	10	10	3	0	0	6	8	2
Saldoluku (%)	45	15	23	14	5	40	35	47

Koko maan ja Pohjois-Karjalan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisia. Viennin arvon sekä vakavaraisuuden suhteen ovat alueen pk-yritysten suhdannenäkymät hieman paremmat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Sen sijaan tuonnin arvon osalta ovat alueen suhdannenäkymät hieman heikommät kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Tuotantokustannusten kasvua ennakoitiin saldoluvun mukaan suurempi osuus Pohjois-Karjalan kuin koko maan pk-yrityksistä.

Seuraavasta kuvioista nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁴ kehitys jaksosta 1/94 lähtien. Liikevaihdon suhdannenäkymät ovat Pohjois-Karjalassa parantuneet kevään 2005 tilanteesta. Myös yrityksen kannattavuuden osalta ovat Pohjois-Karjalassa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät paremmat kuin keväällä 2005.

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana. Kuvioon on laskettu alueen osalta yritysten kannattavuuden saldoluvut jaksoilta 1/94-2/99 kahden seuraavan jakson keskiarvona. Koko maata kuvaavat saldoluvut jaksoilta 1/94-2/99 ovat Suomen Yrittäjien Yrittäjäbarometrista.

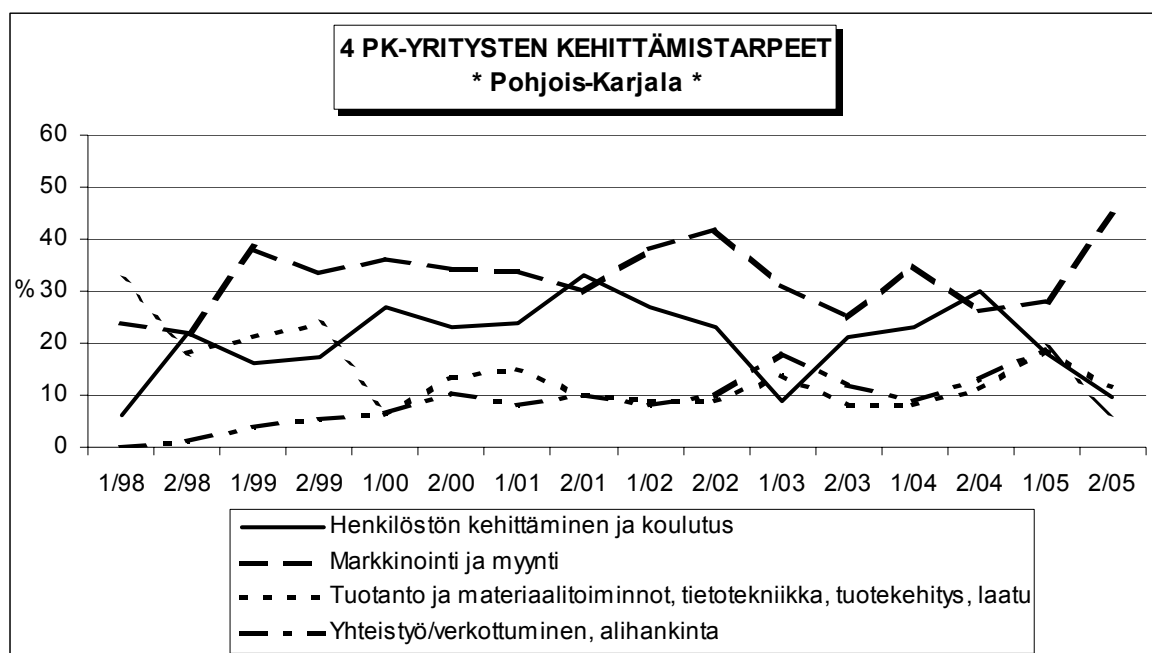
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA	Pohjois-Karjala
	%	%
Johtaminen	5	5
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	17	10
Markkinointi ja myynti	36	44
Vienti ja kansainvälistyminen	2	3
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	4	8
Tuotanto ja materiaalitoiminnot, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	12	11
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	12	6
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	2	1
Muu	1	0
Ei kehittämistarvetta/ Ei osaa sanoa	9	12

Pohjois-Karjalan pk-yrityksissä koetaan olevan eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Koko maan tilanteeseen verrattuna alueen pk-yrityksissä on suhteellisesti enemmän kehittämistarvetta erityisesti markkinoinnissa ja myynnissä. Keskimääräistä vähemmän kehittämistarpeita on puolestaan henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa sekä yhteistyössä/verkottumisessa sekä alihankinnassa.

Kevään 2005 tilanteeseen verrattuna alueella ovat lisääntyneet markkinointiin ja myyntiin liittyvät kehittämistarpeet. Samaan aikaan selvimmin ovat vähentyneet yhteistyöhön/verkottumiseen ja alihankintaan liittyvät kehittämistarpeet.

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

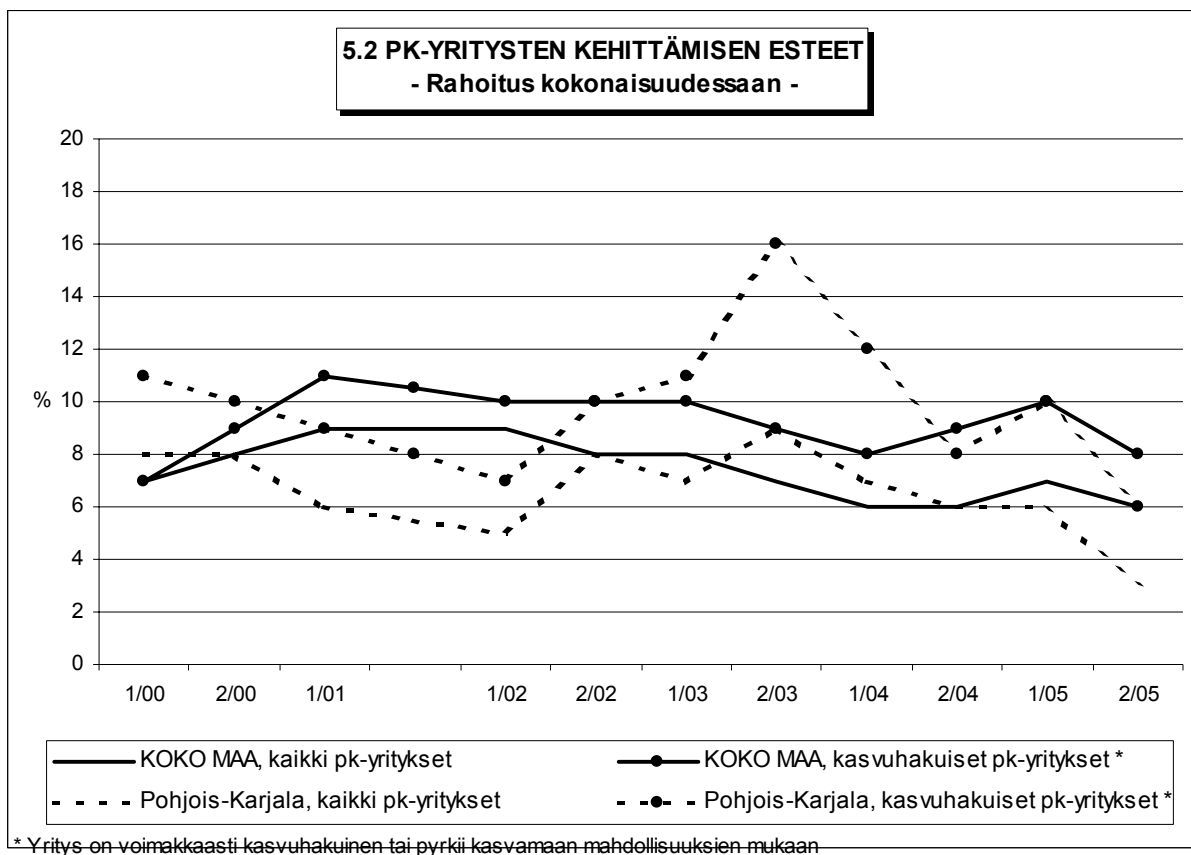
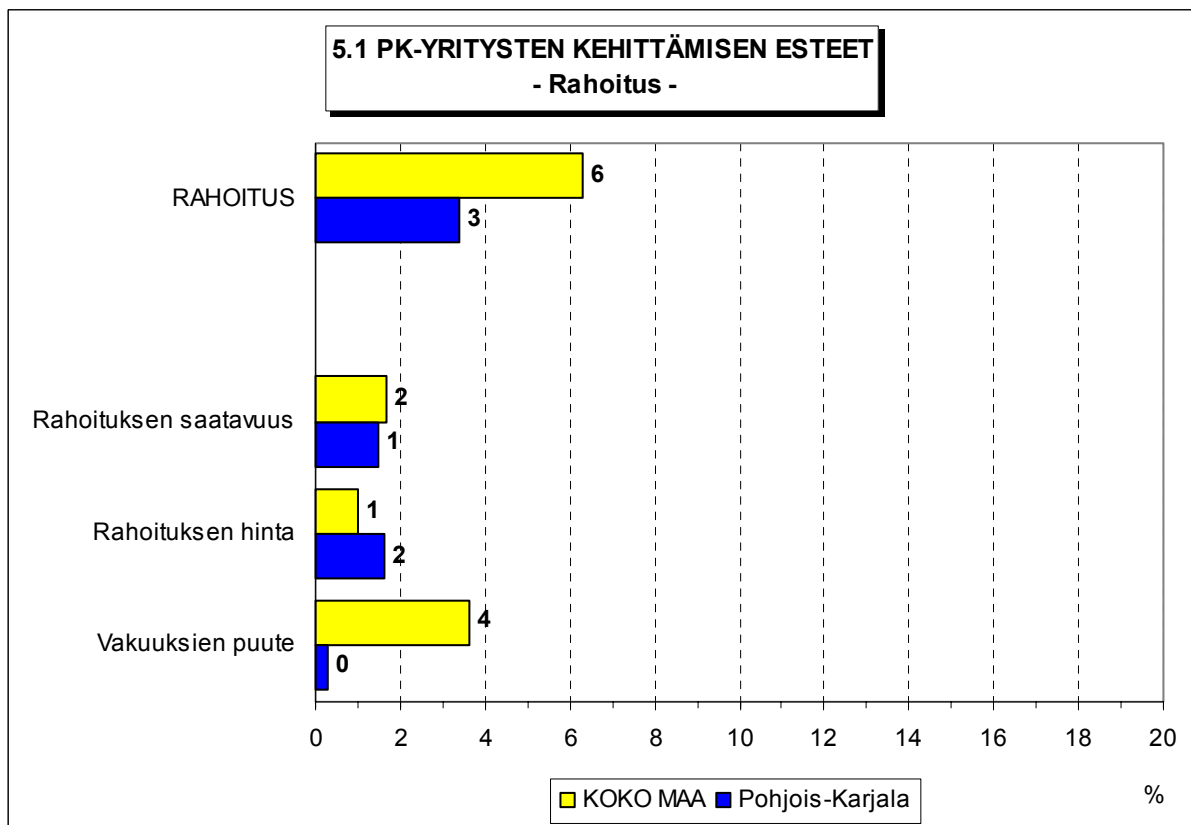
Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

	KOKO MAA	Pohjois-Karjala
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	5	3
byrokratia	3	2
työlainsäädäntö	0	0
työehtosopimukset	0	0
muu sääntely	1	1
KUSTANNUSTASO	12	9
verotus	2	3
palkkataso	2	2
työn sivukulut	4	2
muut tuotantokustannukset	3	2
KILPAILUTILANNE	25	37
kireä kilpailutilanne	17	22
markkinoiden liiallinen keskittyminen	2	4
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	0	0
markkinoita vääristävät tuet	1	2
harmaa talous, konkurssit jne.	1	5
kysynnän riittämättömyys	3	5
RAHOITUS	6	3
rahoituksen saatavuus	2	1
rahoituksen hinta	1	2
vakuuksien puute	4	0
RESURSSITEKIJÄT	17	13
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	9	6
alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	1	0
toimitilat	1	0
koneet ja laitteet	0	0
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	6	8
YLEINEN SUHDANNE-/MAAILMANTILANNE	18	14
MUUT TEKIJÄT	6	8
EI OSAA SANOA	10	13

Pohjois-Karjalassa pk-yritysten kehittämisen suurimpana esteenä on kireä kilpailutilanne. Muita kehittämisen kannalta tärkeitä esteitä ovat yleinen suhdanne-/maailmantilanne, ammattitaitoisen työvoiman saatavuus sekä muut resurssitekijät, kuten esimerkiksi raaka-aineet.

Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 3 prosentilla Pohjois-Karjalan pk-yrityksistä. Rahoituksen saatavuus on pahimpana esteenä 1 prosentilla ja rahoituksen hinta 2 prosentilla pk-yrityksistä. Pohjois-Karjalassa toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen hieman pienemmäksi kehittämisen esteeksi kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin. Pohjois-Karjalassa toimivat kasvuhakuiset⁵ pk-yritykset pitävät rahoitusta hieman suurempana kehittämisen esteenä kuin alueen pk-yritykset keskimäärin.

⁵ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

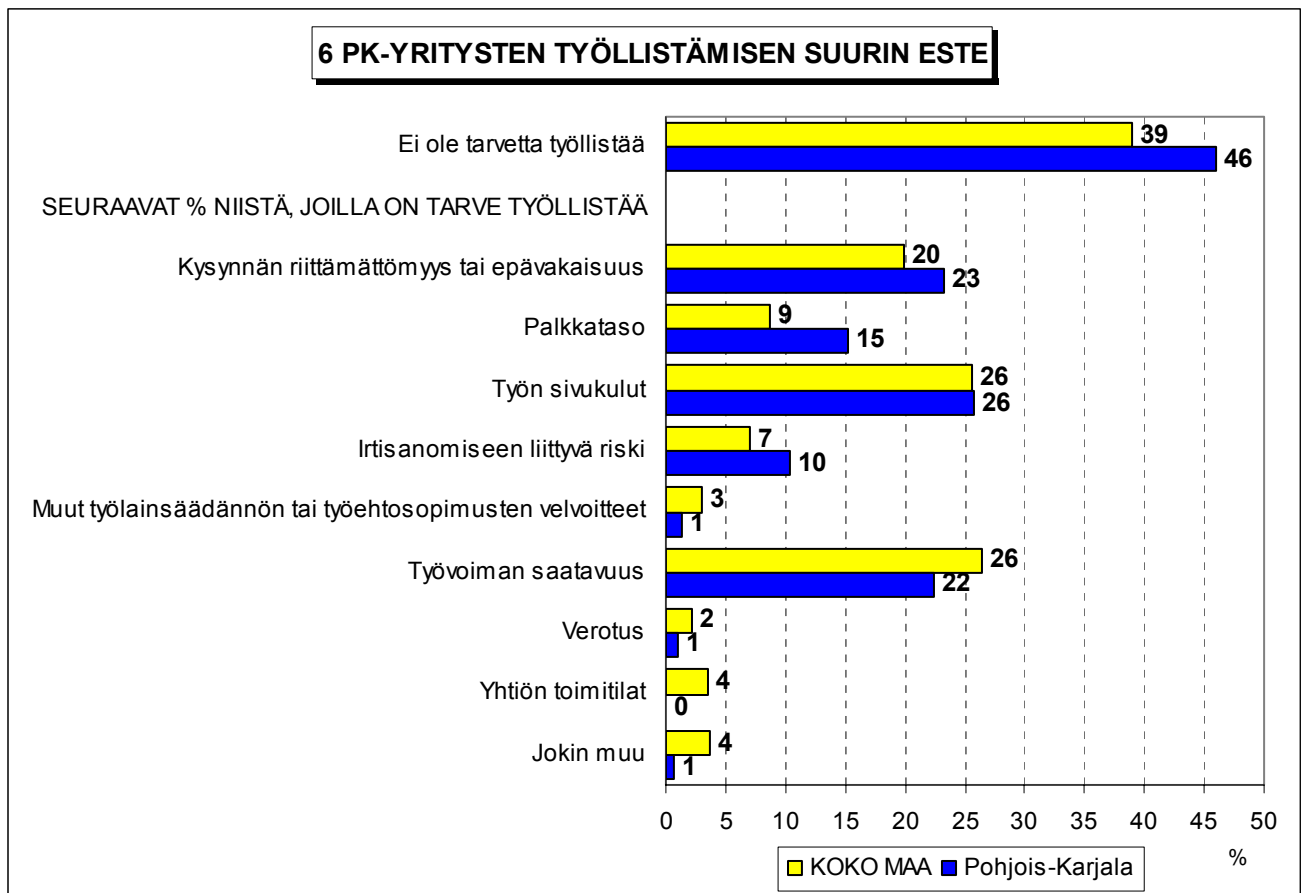
Kehittämisen esteitä ei kysytty jaksolla 2/01.

6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Taulukko 6: Pk-yritysten työllistämisen suurimmat esteet.

	KOKO MAA %	Pohjois-Karjala %
Ei ole tarvetta työllistää	39	46
SEURAAVAT %-OSUUDET NIISTÄ, JOILLA TARVE TYÖLLISTÄÄ		
Kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus	20	23
Palkkataso	9	15
Työn sivukulut	26	26
Irtisanomiseen liittyvä riski	7	10
Muut työolainsäädännön tai työehtosopimusten velvoitteet kuin	3	1
Työvoiman saatavuus	26	22
Verotus	2	1
Yhtiön toimitilat (ahtaus/ tilanpuute)	4	0
Jokin muu	4	1

Työn sivukulut, kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus sekä työvoiman saatavuus ovat työllistämisen suurimmat esteet Pohjois-Karjalassa. Koko maan pk-yritykset kokevat työllistämisen suurimmiksi esteiksi niin ikään työn sivukulut, kysynnän riittämättömyyden tai epävakaisuuden sekä työvoiman saatavuuden. Pohjois-Karjalan pk-yrityksistä 46 prosentilla ei ole tarvetta työllistää. Koko maassa vastaava luku on 39 prosenttia.

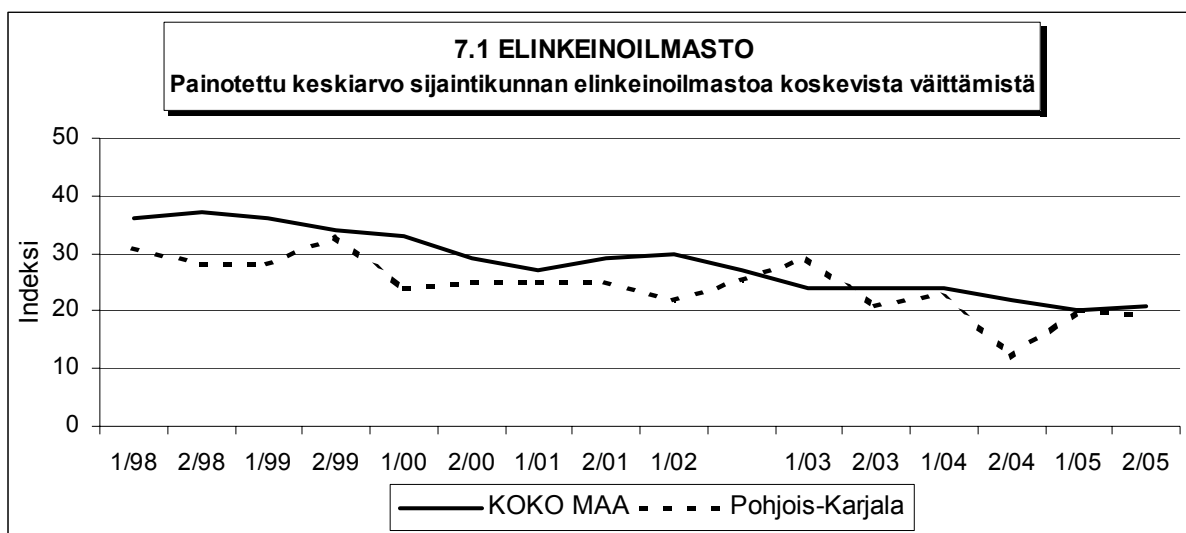

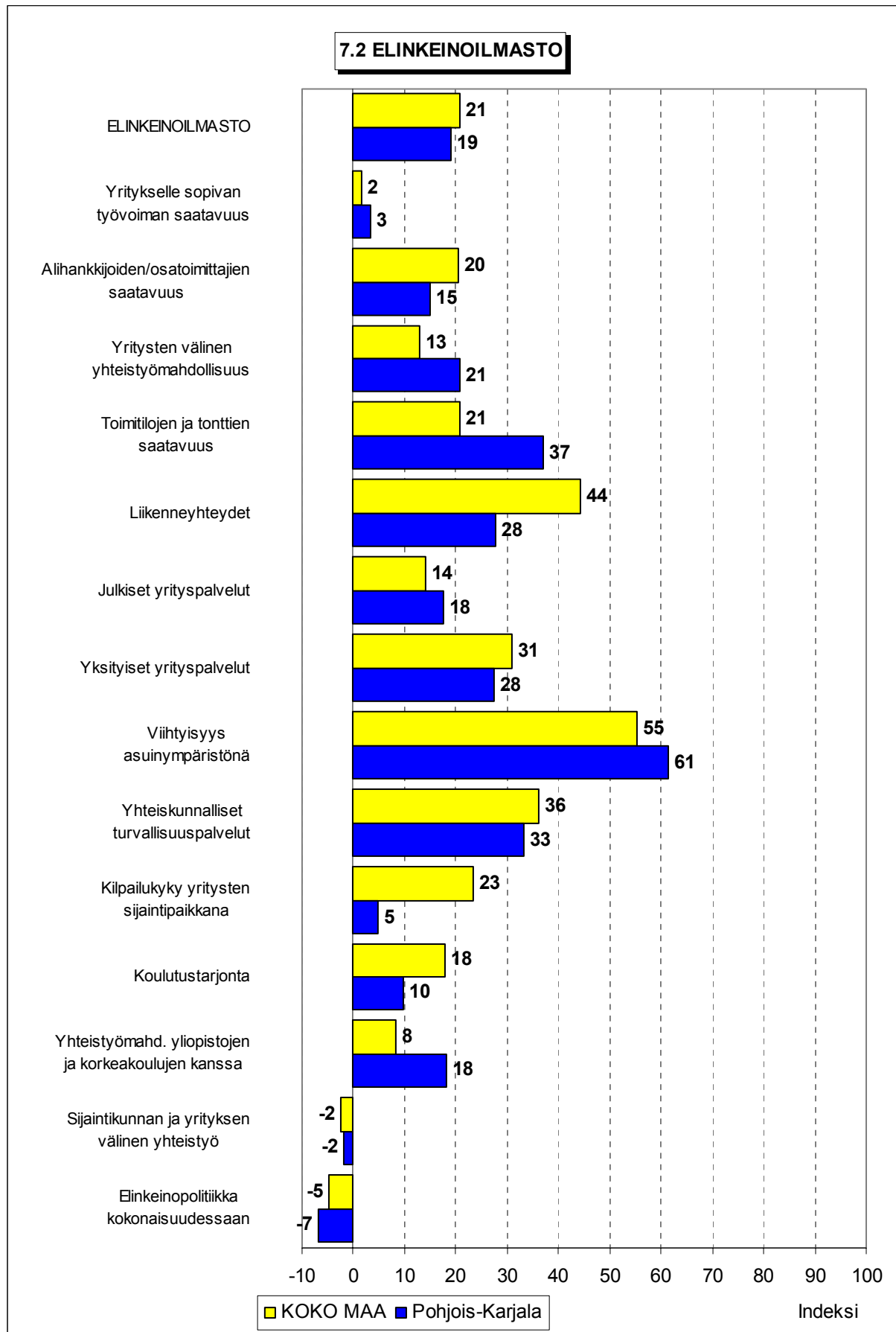
7 Elinkeinoilmasto

Taulukko 7: Pk-yritysten arviot sijaintikunnan elinkeinoilmastosta.

INDEKSIT (Erittäin huono = -100, ..., Erittäin hyvä = 100)	KOKO MAA	Pohjois-Karjala
Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus	2	3
Alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	20	15
Yritysten välinen yhteistyömahdollisuus	13	21
Toimitilojen ja tonttien saatavuus	21	37
Liikenneyhteydet	44	28
Julkiset yrityspalvelut	14	18
Yksityiset yrityspalvelut	31	28
Viihtyisyys asuinympäristönä	55	61
Yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut	36	33
Kilpailukyky yritysten sijaintipaikkana	23	5
Koulutustarjonta	18	10
Yhteistyömahdollisuus yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa	8	18
Sijaintikunnan ja yrityksen välinen yhteistyö	-2	-2
Elinkeinopolitiikka kokonaisuudessaan	-5	-7
ELINKEINOILMASTO (Painotettu keskiarvo osatekijöiden indekseistä)	21	19

Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Pohjois-Karjalassa jokseenkin yhtä tyytyväisiä kuin koko maassa keskimäärin. Tyytyväisimpiä alueen pk-yritykset ovat asuinympäristön viihtyisyyteen, toimitilojen ja tonttien saatavuuteen sekä yhteiskunnallisiin turvallisuuspalveluihin. Suhteellisesti tyytymättömmimpiä alueella toimivat pk-yritykset ovat puolestaan yritykselle sopivan työvoiman saatavuuteen, sijaintikunnan ja yrityksen väliseen yhteistyöhön sekä elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan. Muuta maata tyytyväisempiä Pohjois-Karjalassa ollaan erityisesti toimitilojen ja tonttien saatavuuteen, yhteistyömahdollisuuteen yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa, yritysten väliseen yhteistyömahdollisuuteen sekä asuinympäristön viihtyisyyteen. Muuta maata tyytymättömämpiä alueen pk-yritykset ovat muun muassa kilpailukykyyn yritysten sijaintipaikkana, liikenneyhteyksiin sekä koulutustarjontaan. Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Pohjois-Karjalassa samaa tasoa kuin keväällä 2005.

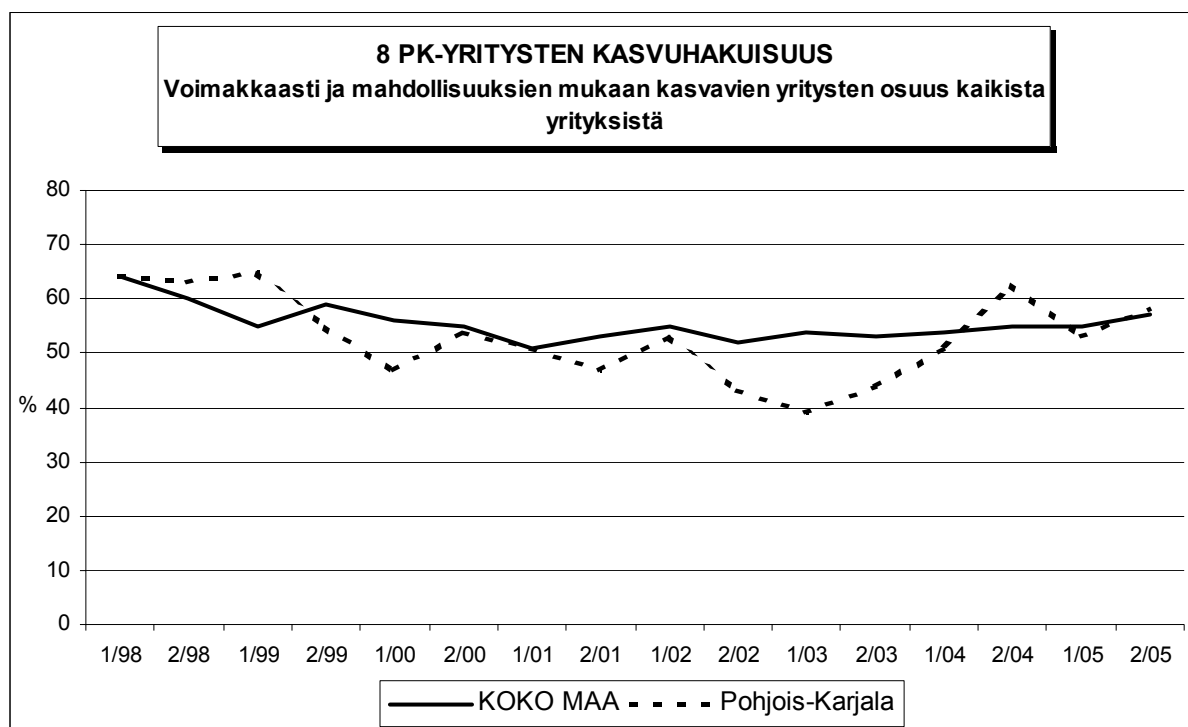
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 8: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

	KOKO MAA	Pohjois-Karjala
	%	%
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	8	2
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	49	56
Pyrimme säilyttämään asemamme	28	23
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	14	16
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	1	2

Pohjois-Karjalassa on hieman vähemmän voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana ennakoiti 1 prosentti koko maan ja 2 prosenttia Pohjois-Karjalan pk-yrityksistä. Tärkeimpänä kasvukeinonaan alueen pk-yritykset pitävät uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä sekä myynnin ja markkinoinnin lisäämistä kotimaassa.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Pohjois-Karjalassa yhteensä 58 prosenttia. Koko maassa näiden voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavien pk-yritysten osuus on 57 prosenttia. Kasvuhakuisten pk-yritysten osuus on Pohjois-Karjalassa lisääntynyt kevästä 2005.

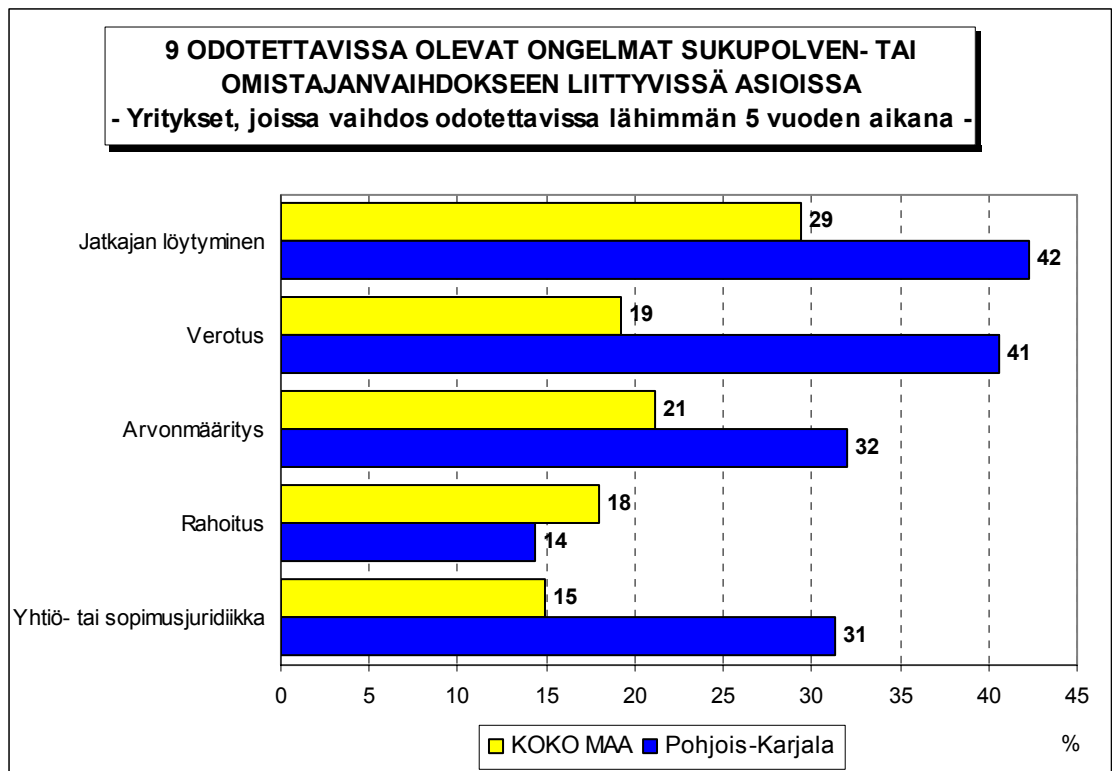
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

Taulukko 9: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA	Pohjois-Karjala
	%	%
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS TAPAHTUNUT VIIMEISEN 5 VUODEN SISÄLLÄ		
Ei	84	78
Kyllä	16	22
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	73	74
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	7	7
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	11	8
Ei osaa sanoa	9	11

Sukupolven- tai omistajanvaihdos on tapahtunut viimeisen viiden vuoden aikana noin joka viidennessä Pohjois-Karjalassa toimivassa pk-yrityksessä. Koko maassa sukupolven- tai omistajanvaihdos on tapahtunut noin joka kuudennessa pk-yrityksessä viimeisen viiden vuoden aikana.

Koko maassa sukupolven- tai omistajanvaihdos on odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana noin joka kuudennessa pk-yrityksessä. Pohjois-Karjalassa sukupolven- tai omistajanvaihdos on odotettavissa niin ikään noin joka kuudennessa pk-yrityksessä. Niissä alueen pk-yrityksissä, joissa sukupolven- tai omistajanvaihdos on ajankohtainen lähimmän viiden vuoden aikana, odotetaan olevan eniten ongelmia jatkajan löytymisessä sekä verotuksessa.

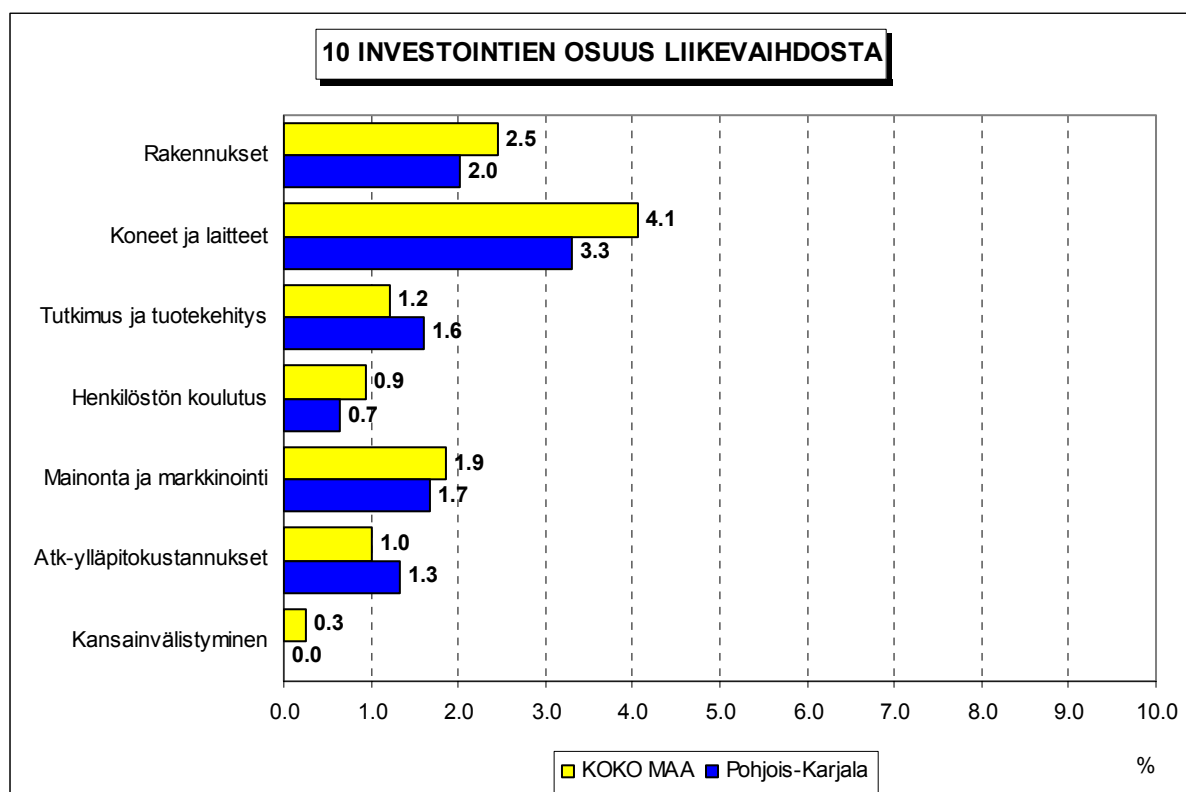

10 Pk-yritysten investoinnit

Taulukko 10: Pk-yritysten investoinnit seuraavan 12 kuukauden aikana (osuus prosenttia liikevaihdosta).

	KOKO MAA	Pohjois-Karjala
	%	%
Rakennukset	2.5	2.0
Koneet ja laitteet	4.1	3.3
Tutkimus ja tuotekehitys	1.2	1.6
Henkilöstön koulutus	0.9	0.7
Mainonta ja markkinointi	1.9	1.7
Atk-ylläpitokustannukset	1.0	1.3
Kansainvälistyminen	0.3	0.0
YHTEENSÄ	11.9	10.6

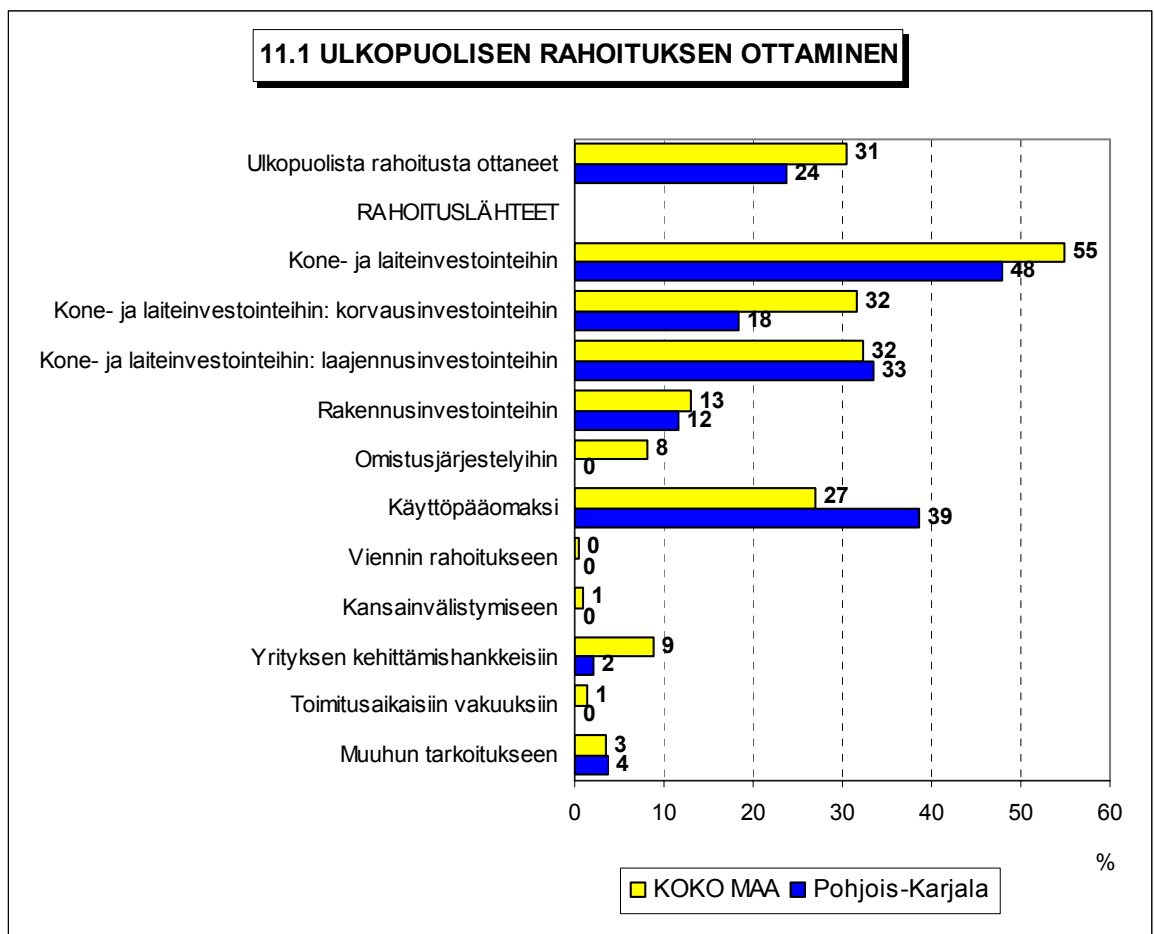
Koko maan pk-yritykset ilmoittavat investoivansa kaikkiaan 11,9 prosenttia ja Pohjois-Karjalan pk-yritykset 10,6 prosenttia liikevaihdostaan seuraavan 12 kuukauden aikana. Eniten Pohjois-Karjalan pk-yritykset investoivat koneisiin ja laitteisiin.

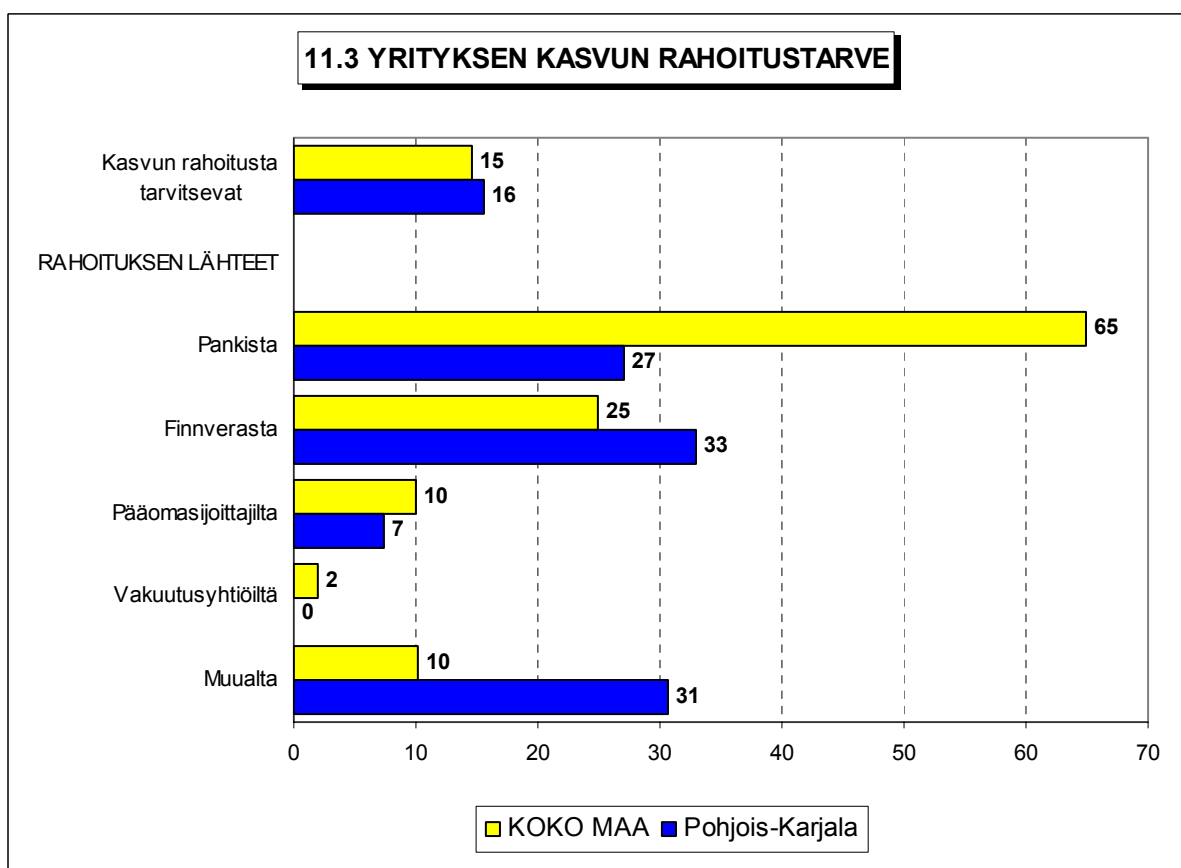
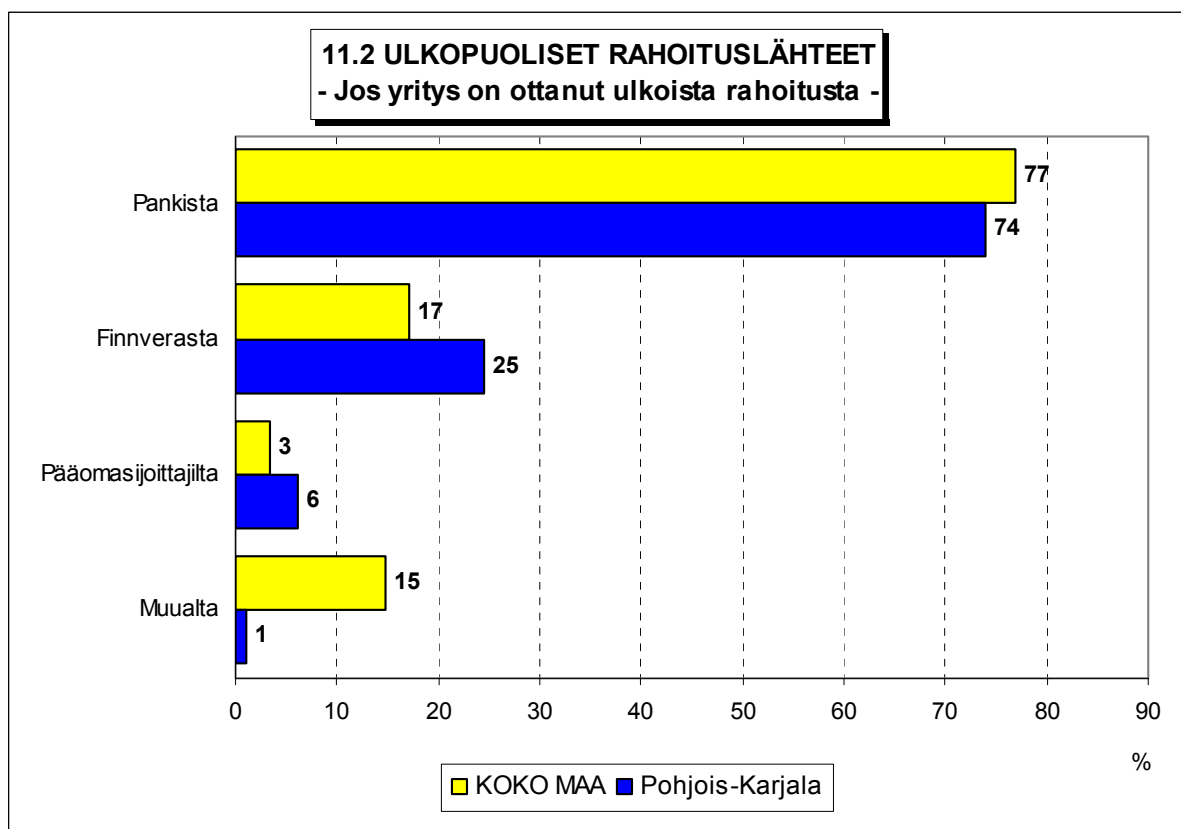

11 Pk-yritysten rahoitus

Pohjois-Karjalassa toimivista pk-yrityksistä 24 prosenttia on ottanut ulkopuolista rahoitusta kuluneen vuoden aikana. Koko maan pk-yritysten keskuudessa ulkopuolista rahoitusta on hankkinut 31 prosenttia. Useimmiten alueen yritykset ovat hankkineet rahoitusta kone- ja laiteinvestointeihin sekä käyttöpääomaksi. Pohjois-Karjalan pk-yrityksistä 74 prosenttia on hankkinut ulkopuolisen rahoituksen pankista, 25 prosenttia Finnverasta ja 6 prosenttia pääomasijoittajilta.

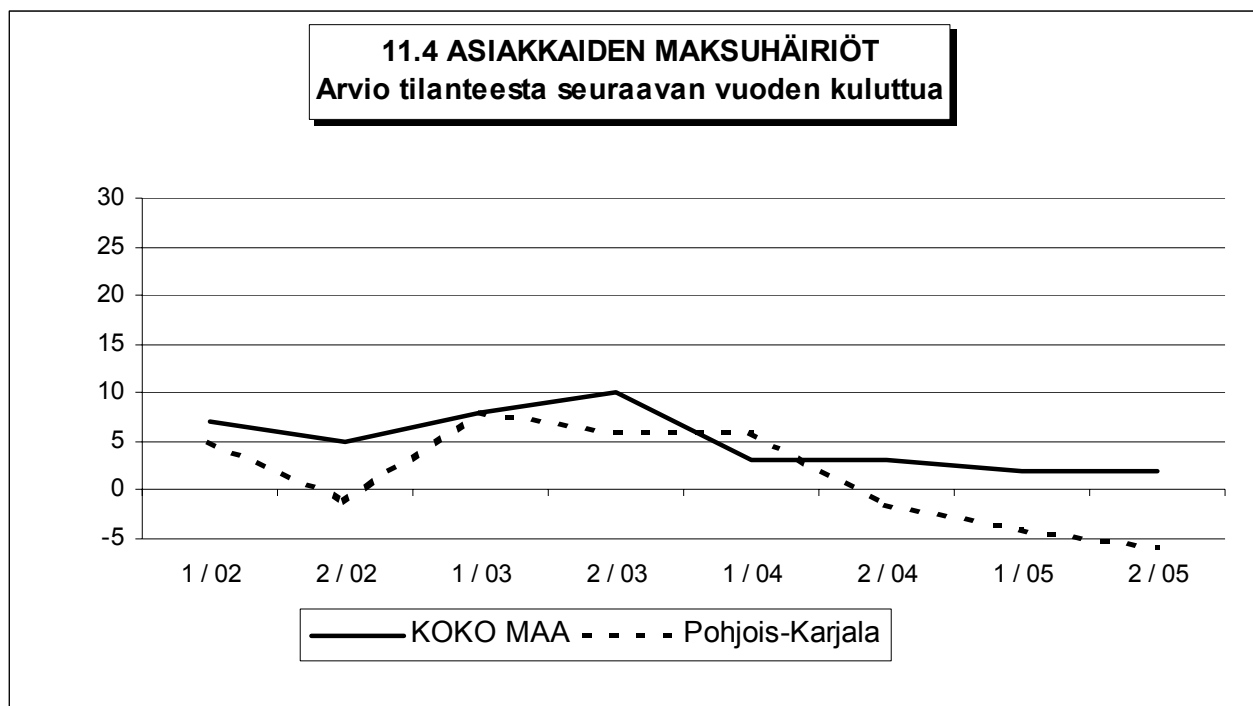
Alueella toimivista pk-yrityksistä 16 prosenttia tarvitsee ulkopuolista rahoitusta yrityksen kasvua varten. Koko maassa vastaava luku on 15 prosenttia. Kasvun rahoitusta Pohjois-Karjalan pk-yritykset aikovat hankkia yleisimmin Finnverasta (33%) ja pankista (27%). Kasvua varten ulkopuolisen rahoituksen hankkimista suunnittelevista pk-yrityksistä hankaluuksia rahoituksen järjestämisessä odottaa noin joka kolmas pk-yritys Pohjois-Karjalassa ja noin joka kuudes yritys koko maassa.

Taulukko 11: Hankaluudet ulkopuolisen rahoituksen järjestämisessä

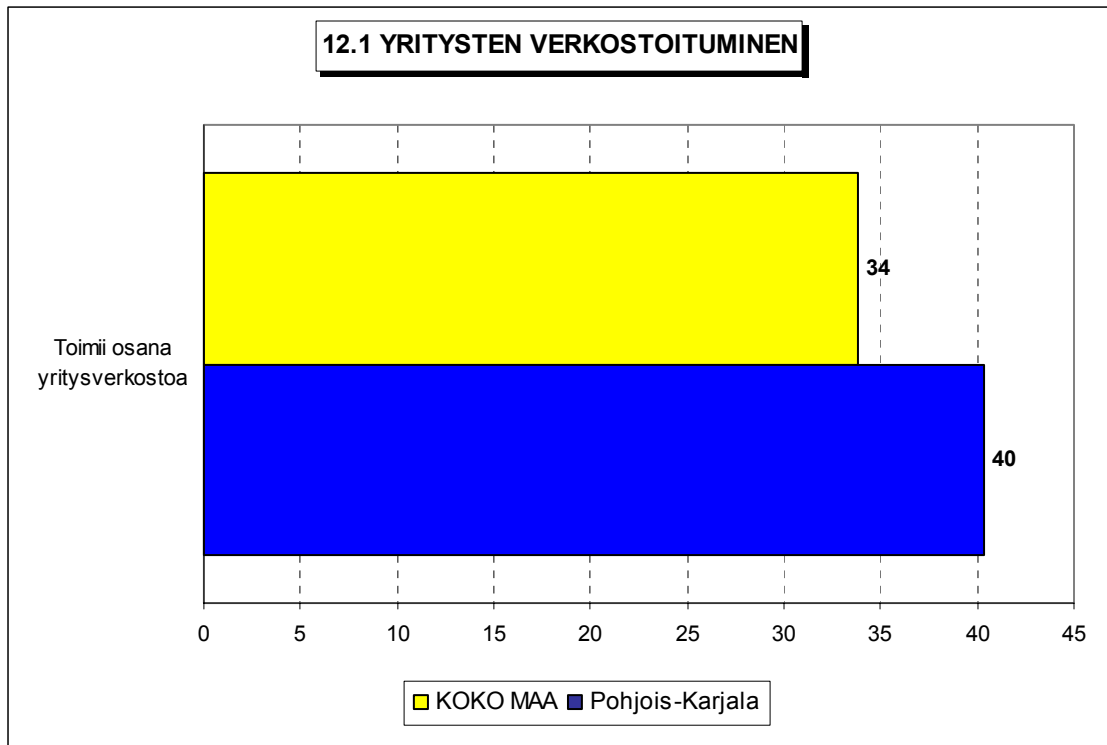
%-osuudet yrityksistä, joiden kasvu tarvitsee ulkopuolista rahoitusta	KOKO MAA %	Pohjois-Karjala %
TULEEKO RAHOITUKSEN JÄRJESTÄMISESSÄ HANKALUUKSIA TAI VAIKEUKSIA		
Ei	74	53
Kyllä	18	29
Ei osaa sanoa	8	18

12 Pk-yritysten verkostoituminen

Pohjois-Karjalan pk-yrityksistä 40 prosenttia toimii osana yritysverkostoa tai muuta tiivistä yhteenliittymää tai ketjua. Valtakunnallisesti vastaava luku on 34 prosenttia.

PÄÄKONTTORIT

HELSINKI

Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

KUOPIO

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240

Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde: 020 460 11
www.finnvera.fi

ALUEKONTTORIT

HELSINKI (PÄÄKAUPUNKISEUTU)

Eteläesplanadi 8 • PL 249, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401

UUSIMAA

Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7110

JOENSUU

Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163

JYVÄSKYLÄ

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299

KAJAANI

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899

KUOPIO

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330

LAHTI

Laiturikatu 2, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249

LAPPEENRANTA

Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149

MIKKELI

Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690

OULU

Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944

PORI

Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349

ROVANIEMI

Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099

SEINÄJOKI

Kauppatori 1 - 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399

TAMPERE

Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711

TURKU

Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649

VAASA

Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849

EDUSTUSTOT ULKOMAILLA

Pietari

Käyntiosoite
Petrogradskaya nab. 18 A,
City-Centre, toimisto 419/Finpro
RUS-197046 St. Petersburg, Russia

Postiosoite

PL 95, 53501 Lappeenranta
Puhelin +7 812 332 0830
Faksi +7 812 332 0831

Kaisaniemenkatu 13 A • PL 999, 00101 Helsinki
p. (09) 229 221, f. (09) 2292 2999
www.yrittajat.fi

ETELÄ-KARJALAN YRITTÄJÄT RY
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
p. (05) 610 0200, f. (05) 610 0220
www.yrittajat.fi/etelakarjala

ETELÄ-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Alvar Aallon katu 31, 60100 Seinäjoki
p. (06) 420 5000, f. (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa

ETELÄ-SAVON YRITTÄJÄT RY
Linnankatu 5 • PL 204, 50101 Mikkeli
p. (015) 151 684, f. (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo

HELSINGIN YRITTÄJÄT
Kaisaniemenkatu 13 A • PL 999, 00101 Helsinki
p. (09) 2292 2984, f. (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki

HÄMEEN YRITTÄJÄT RY
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
p. (03) 682 1153, f. (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame

KAINUUN YRITTÄJÄT RY
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
p. (08) 613 0931, f. (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu

KESKI-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
p. (06) 831 5292, f. (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa

KESKI-SUOMEN YRITTÄJÄT RY
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
p. (014) 643 922, f. (014) 643 944
www.yrittajat.fi/keskisuomi

KYMEN YRITTÄJÄT RY
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
p. (05) 535 4313, f. (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi

LAPIN YRITTÄJÄT RY
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
p. (016) 420 0600, f. (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi

LÄNSIPOHJAN YRITTÄJÄT RY
Valtakatu 5, 94100 Kemi
p. (016) 221 701, f. (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja

PIRKANMAAN YRITTÄJÄT RY
Kehräsaari B-rappu • PL 7, 33201 Tampere
p. (03) 251 6500, f. (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa

POHJOIS-KARJALAN YRITTÄJÄT RY
Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
p. (013) 221 311, f. (013) 127 678
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala

POHJOIS-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
p. (08) 311 4677, f. (08) 371 227
www.ppy.net

PÄIJÄT-HÄMEEN YRITTÄJÄT RY
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
p. (03) 782 9866, f. (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame

PÄÄKAUPUNKISEUDUN YRITTÄJÄT RY
Tapiolan keskustorni 8. krs, 02100 Espoo
p. (09) 455 4525, f. (09) 467 655
www.espoonyrittajat.fi, www.yrittajat.fi/vantaa
www.kauniaistenyrittajat.fi

RANNIKKO-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY -
KUST-ÖSTERBOTTENS FÖRETAGARE RF
Hietasaarenkatu 6, 65100 Vaasa
p. (06) 356 0800, f. (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa

SATAKUNNAN YRITTÄJÄT RY
Isolinnankatu 24 • PL 45, 28101 Pori
p. (02) 634 9900, f. (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta

SAVON YRITTÄJÄT RY
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
p. (017) 368 0500, f. (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo

UUDENMAAN YRITTÄJÄT - NYLANDS FÖRETAGARE RY
Kaisaniemenkatu 13 A • PL 999, 00101 Helsinki
p. (09) 2292 2982, f. (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN YRITTÄJÄT RY
Brahenkatu 20, 20100 Turku
p. (02) 275 7100, f. (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

 Pohjois-Karjalan Yrittäjät

Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
Puhelin (013) 221 311
Faksi (013) 127 678
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala

 Suomen Yrittäjät

Kaisaniemenkatu 13 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221
Faksi (09) 229 229 99
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

 FINNVERA

Joensuu
Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163

Finnvera Oyj
Valtakunnallinen vaihde: 020 460 11
www.finnvera.fi
Helsinki

Eteläesplanadi 8
PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

Kuopio
Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240